

Wes-Kaapse
Regering

Wes-Kaap Onderwysdepartement

Direktoraat: Kurrikulum VOO

VISUELE KUNSTE

HERSIENINGSBOEK ONDERWERP 3: VISUELE KULTUURSTUDIES Kwartaal 2

Graad 12

Hierdie hersieningsprogram is bedoel om jou te help met die hersiening van die kritieke inhoud en vaardighede wat in Graad 12 behandel word. Die doel is om jou voor te berei om die sleutelkonsepte te verstaan en jou die geleentheid te gee om die vereiste standaard en die toepassing van die nodige kennis te vestig om die NSS-eksamen te slaag.

Die hersieningsprogram handel oor die volgende onderwerpe:

- Visuele Geletterheid
- Die ag temas (waarvan jy 5 moet beantwoord)

VRAESTEL 1: VISUELE KULTUURSTUDIES (ONDERWERP 3)

- Die geskrewe teorie-eksamen word deur die Nasionale Onderwysdepartement opgestel oor aangewese inhoud wat gedurende die jaar aangebied is.
- Die tydsduur vir hierdie vraestel is 3 uur.
- Die eksamenformaat bestaan uit 8 vrae wat die leerder vyf [5] sal kies wat hulle in graad 12 bestudeer het.
- Elke vraag is 20 punte met 'n totaal van 100 vir die vraestel.
- Vrae verskyn op die linkerbladsye, met visuele bronne in kleur op die regterkantbladsye.
- Alle vrae moet in die opstelstyl beantwoord word, met volsinne en paragrawe volgens die instruksies vir elke vraag. Lyste van feite sal swaar geenaliseer word.
- Vrae bestaan uit kort en langer opsteltipe vrae.
- Vrae sal bestaan uit visuele geletterdheid en inhoud wat bestudeer is.
- Die eksamen word ekstern beoordeel en provinsiaal en nasionaal gemodereer.
- Die eksamen word beoordeel volgens 'n Nasionale nasienmemorandum.

Die vrae
Jy moet enige vyf vrae beantwoord

Jou onderwyser sou jou gelei het oor die keuse van die TWEE kunstenaars wat in elke hoofstuk bestudeer moet word:

VRAAG 1: Die stem van opkomende kunstenaars: George Pemba / Gerard Sekoto / Peter Clarke
P16-45

VRAAG 2: Suid-Afrikaanse kunstenaars beïnvloed deur Afrika- en / of inheemse kunsvorme: Irma Stern / Walter Battiss / Andries Botha
P56-91

VRAAG 3: Sosiopolitieke kuns - insluitende weerstandskuns uit die '70's en '80's: Jane Alexander / Willie Bester / Manfred Zylla
P100-138

VRAAG 4: Kuns, kunsvlyt en geestelike werke hoofsaaklik uit landelike Suid-Afrika: John Muafangejo / Jackson Hlungwani / Noria Mabasa
P146-178

VRAAG 5: Multimedia en nuwe media - alternatiewe kontemporêre kunsvorme in Suid-Afrika: William Kentridge / Willem Bosshof / Jan van der Merwe
p188-231

VRAAG 6: Post-demokratiese identiteit in Suid-Afrika: Churchill Madikida /
Conrad Botes / Hasan en Husain Essop
P246-280

VRAAG 7: Geslagskwessies: manlikheid en vroulikheid: Penelope Siopis / Lisa Brice / Mary
Sibande
P288-318

VRAAG 8: Argitektuur in Suid-Afrika: Don Albert / Henning Rasmuss / Pierre Swanepoel
P326-361

NODIGE VAARDIGHEDE

Jy moet die volgende vaardighede in Visuele Kultuurstudies ontwikkel:

- Demonstreer **kritiese analitiese skryf- en navorsingsvaardighede** in die bestudering van kuns binne historiese en kulturele kontekste vanuit verskeie bronne.
- Demonstreer 'n **begrip van die historiese konteks en stilistiese evolusie** van 'n verskeidenheid beeldende kuns, toegepaste kuns en kunsvlytvorme.
- **Gebruik toepaslike terminologie** wat verband hou met alle terreine van die kunsteorie om kunswerke, kunsvlyt en toegepaste kunsvorme mondelings en skriftelik te beskryf en bespreek.
- **Evalueer die effektiwiteit van eie en ander se navorsing**, kreatiewe prosesse en kunsprodukte.

HOE OM HERSIENING TE DOEN

1. **Lees die Inleiding, Invloede en Oorsig van Kunstenaars** van elke hoofstuk deur. Jy hoef dit nie te leer nie, maar **maak 'n kort opsomming daarvan** sodat jy 'n algemene begrip het van die onderwerpe wat in die hoofstukke bespreek word. Dit is nodig sodat jy 'n begrip sal vorm van die twee kunstenaars waarop jy konsentreer, sowel as die ongesiene kunswerke wat deel uitmaak van elke vraag in die eksamen.

2. **Som die werk van die TWEE fokus kunstenaars van elke hoofstuk op.** Jy moet die volgende weet oor elk van die twee kunstenaars:

- Baie kortlikse biografiese inligting - maak 'n opsomming in een of twee sinne.
- Invloede
- Onderwerpe / temas
- Kwessies wat in die kunswerke / bydraes deur die kunstenaars
- Stilistiese kenmerke
- Ken ten minste TWEE kunswerke per kunstenaar baie goed deur op die volgende te konsentreer:
 - Titel van die kunswerk
 - Medium en tegniek
 - Styl van die kunswerk
 - Formele kunselemente
 - Onderwerp en beskrywing

- Boodskap en betekenis
- 'n **Opsomming** is 'n lang teks wat tot die essensiële informasie verminder is, dus die **belangrikste punte waarop gelet moet word**. Die spesifieke vorm, die sinstruktuur en die woordeskat, is verander, maar die belangrikste idees bly.
- Lees die inligting oor die kunstenaar deur. Terwyl jy lees, moet jy die **belangrikste idees onderstreep of neerskrif**.
- Sorg dat jy **woorde wat jy nie verstaan nie se betekenis opsoek**.
- Kyk na die volgende **voorbeelde van 'n opsommings** van die werk van Gerard Sekoto en George Pemba se werk.

VOORBEELD VAN OPSOMMING EN OPSOMMINGSTEMPLAAT

Gebruik hierdie formaat om 'n opsomming van die kunstenaars se werk in jou eie woorde te doen.

VRAAG 1: Opkomende kunstenaars van Suid-Afrika			
WOORDESKAT:			
<i>Apartheid</i> was die beleid van die Nasionale Party wat in 1948 het in Suid-Afrika aan bewind gekom. Die idee was dat die verskillende rasse geskei moet bly. (Voor 1948 - segregasie tussen rasse)			
<i>Township-kuns</i> is vir die werke van swart kunstenaars wat township lewe in Suid-Afrika beskryf. Dit beeld die daaglikse lewe uit, soos sjebeens, kerk, ens. Dit wys hoe die swart bevolking aangepas het by verstedeliking.			
Historiese konteks: In 1989 het die Johannesburgse Kunsmuseum 'n uitstalling van swart Suid-Afrikaanse kunstenaars saamgestel - <i>Die verwaarloosde tradisie: na 'n nuwe geskiedenis van Suid-Afrikaanse kuns</i> (1930-1988). Tydens apartheid was daar baie min geskryf oor die kuns van die swart mense. Dit was 'n belangrike uitstalling om persepsies te verander en 'n meer verteenwoordig geskiedenis van Suid-Afrikaanse kuns te sien.			
GERARD SEKOTO (1913 - 1993) Hy het in verskillende SA townships soos Sophiatown en Distrik Ses en Eastwood, Pretoria gewoon. In 1947, het Sekoto na Parys, Frankryk verhuis. Hy het blykbaar gegaan het om sy kunservering te verbreed eerder as 'n politieke balling, hoewel die ongeregtighede van die rasse-situasie 'n rol gespeel het. Hy het nooit weer teruggekeer na Suid-Afrika, hoewel sy verblyf in Parys was nie altyd gelukkig was nie.		GEORGE PEMBA (1912 – 2001) Pemba is in 1912 gebore in 'n klein plattelandse dorpie naby Port Elizabeth in die Oos-Kaap. Hy het sy skoolopleiding in Paterson in die Oos-Kaap ontvang en daarna sy onderwyser se kwalifikasie in die Oos-Kaap in behaal aan die Lovedale Onderwysers Kollege in Alice. Pemba kan gesien word as 'n self-opgeleide kunstenaar wat net kort kontak met formele kuns opleiding gehad het.	
INVLOEDE	ONDERWERPE/TEMAS	INVLOEDE	ONDERWERPE/TEMAS
Sy omgewing in Suid-Afrika – die lewendigheid van townships soos Sophiatown en District Six. Post-impresionisme: Sy intuïtiewe gevoel vir kleur is 'n skakel met Post-Impresionisme, alhoewel sy onderwerpe verskillend is.	Stedelike tonele van die alledaagse lewe in die townships, figuurkomposisies en portrette. 'n Gedetailleerde dokumentasie van die mense en plekke waar hy geleef het met liefdevolle weergegee. MEDIA: Hoofsaaklik olieverf skilderye.	Europese style soos Realisme - sy uitbeelding van die armes in die townships in 'n naturalistiese manier, Impresionisme - die vlietende oomblik en Ekspressionisme -subjektiewe gebruik van kleur en verwringing in sommige werke. MEDIA: Waterverf, olieverf	Portrette en groepsportrette, sosiale dokumentasie, godsdienstige werke en proteswerke. Hoewel Pemba sommige Oos-Kaapse landskappe geskilder het, was die mens sy belangrikste tema. New Brighton en sy mense, waar hy die meeste van sy lewe gebly het, het die grootste deel van sy werk geïnspireer
STILISTIESE KENMERKE	KWESSIES WAT SY WERK OPROEP/SY BYDRAE	STILISTIESE KENMERKE	KWESSIES WAT SY WERK OPROEP/SY BYDRAE
Figuratief, hoogs subjektiewe kleure skep 'n emosionele impak; sy vorms het 'n rondheid en soliditeit ; liefdevolle vir patrone, bv. sinkdakke as parallelle lyne uitgebeeld; verwringing en dikwels lompe hantering van vorms; ongewone perspektief; Sy figuurkomposisies wys dikwels nie die gesigte van die figure nie; emosionele uitdrukking skep 'n sterk atmosfeer.	Sy skilderye wys dikwels nie die swaar realiteit van die lewe in die townships nie, maar is eerder betrokke by 'n ondersoek van formele elemente . 'n Geïdealiseerde blik op die gemeenskappe. Sy werk is nooit bedreigend of polities nie, alhoewel hy simpatiek teenoor sy onderwerpe en hul omstandighede is. Sy werk dokumenteer areas van Suid-Afrika wat nie meer bestaan nie - 'n belangrike historiese bron van die lewe in Swart gemeenskappe. Sekoto was een van die eerste Swart professionele kunstenaars.	'n Sterk gevoel vir vorm in sy werk – solied met gewig, beskrywend en soms vereenvoudig en met ekspressionistiese verwringing. Vroeë waterverf werke wys subtiele beskrywende kleure. In latere werke is daar groot kleurkontraste met skerp kontraste tussen lig en donker.: Primêre en sekondêre kleure saam met wit is kenmerkend van sy styl.	Onderliggende temas / kwessies soos vrees, vlug, vreugde, verlore, alledaagse lewe, kulturele tradisies, menslike reg, godsdiens en politieke vakke vorm sy werk. His werk gee 'n interessante siening van die veranderings in Suid-Afrika - die tradisionele landelike stamiewe wat oorgaan in verstedeliking, sowel as politieke onreg, in sy werk is daar 'n gevoel van samehörigheid tussen mense - 'n gemeenskap wat saamstaan hoewel hulle ly.

VRAAG 1: Opkomende kunstenaars van Suid-Afrika	STYL VAN WERK Figuratief	MEDIUM EN TEGNIEK Olieverf met sterk kwashale
TITEL Gerard Sekoto, <i>The song of the Pick</i> , olieverf, 1946 – 47		BOODSKAP EN BETEKENIS Een van Sekoto se mees politieke werke met die kontras tussen die fisiese krag van die werkers en die swakheid van die wit voorman. Die werk wys hoe die swart werkers, alhoewel hul hier onderdanig is aan die wit voorman, eintlik die sterker figure is. Die titel is gepas, deurdat die toeskouer die lied van die pik amper kan hoor, al is dit visueel.
ONDERWERPE EN BESKRYWING Figuurkomposisie. Die onderwerp is 'n groep swart werkers wat met hul pikke kap, terwyl die pyp-rokende wit voorman toesig hou. Alle fokus val op die werkers met hul identiese houdings met die pikke hoog bo hul koppe.		
FORMELE KUNSELEMENTE <ul style="list-style-type: none"> • Sekoto het vorms vereenvoudig • De swart figure vorm 'n sterk diagonale lyn. • Die kleur is oorwegend in die primêre kleure – rooi, geel en blou. • Die emosionele impak van die werk word geskep deur sy hoogs subjektiewe kleure. • Hy het 'n sterk rontheid en soliditeit aan sy vorms gegee met die skerp kontraste tussen lig en donker. • Sekoto se afsny van die aksie (die pikke is nie almal sigbaar bo nie) plaas die toeskouer te midde van die aksie. • Die komposisie is sterk asimmetries met die groot groep werkers links wat gebalanseer word deur die klein figuur van die voorman regs. • Ritme is geskep deur die herhaling van vorms en kleure. 		

VRAAG 1: Opkomende kunstenaars van Suid-Afrika	STYL VAN WERK Figuratief	MEDIUM EN TEGNIEK Olie skildery met sterk kwashale
TITEL Gerard Sekoto, <i>Prison Yard</i> , olieverf, 1944.		BOODSKAP EN BETEKENIS In hierdie werk ondersoek hy die sielkundige verskil tussen gevangenes en bewaarder. Die gevangenes is styf teen mekaar gedruk met hulle arms teen hul lywe, teenoor die wag wat met wye bene vorentoe loop. Alles omtrent die gevangenes is gevange – hul houding, klere en die hegte groep wat hulle vorm – in kontras met die vryheid en oopheid van die wag.
ONDERWERPE EN BESKRYWING Figuur komposisie. Sekoto het geloseer by Mev Mrs Manuel in 'n huis wat uitgekyk het op die Roelandstraat tronk wat die inspirasie was vir 'n aantal werke. Die groep gevangenes loop onder die wakende oog van die bewaarder.		
FORMELE KUNSELEMENTE <ul style="list-style-type: none"> • In die komposisie vul die figure byna die hele doek en slegs aan die regterkant is 'n aanduiding van 'n landskap en berg. • Sekoto se werk wys verwringing. • Sy vorms het 'n rontheid en soliditeit. • Diagonale lyne skep die komposisie met die plasing van die groep gevangenes en die heining regs. • Daar is geen oop areas vir die oog om na te ontsnap en alles is gefokus op die groep figure. • Hy gebruik hoofsaaklik primêre kleure. • Hy gebruik herhaling van vorm, en kontrasteer die gevangenes doeltreffend met die bewaarder. 		

VRAAG 1: Opkomende kunstenaars van Suid-Afrika	STYL VAN WERK Naturalisme	MEDIUM EN TEGNIEK Waterverf, gladde vermenging van kleure om verskillende vorms en toonwaardes te skep. (Sy vroeë werke was in waterverf gedoen – 'n goedkoop medium.)
TITEL: George Pemba, <i>Portrait of a young Xhosa woman (Portret van 'n jong Xhosa-vrou)</i> , waterverf op papier, 1946.		BOODSKAP EN BETEKENIS <ul style="list-style-type: none"> • <i>"My doel is om die gevoel van my mense te interpreteer"</i>. In sy vroeë werke het hy die tradisionele en landelike lewe van die Xhosa-volk gedokumenteer. • Hy behandel die vrou met waardigheid en 'n mens kan sien sy is trots op haar erfenis. • Hy gee ook 'n rekord van tradisionele gebruike. • Pemba gee ook 'n sielkundige insig en 'n begrip van persoonlikheid - sy was 'n ware persoon.
ONDERWERPE EN BESKRYWING 'n Portret van 'n jong Xhosa vrou in tradisionele drag. Sy tilt haar kop en kyk verby die kyker.		FORMELE KUNSELEMENTE <ul style="list-style-type: none"> • Die vrou vorm die fokuspunt in hierdie skildery. Die naakte arm lei die kyker se blik na haar gesig. • Pemba beskryf haar klere en kralewerk liefdevol en in detail. • Dit is in die styl van 'n tipiese naturalistiese Europese portret. • Die figuur vorm 'n sterk vertikale vorm in die werk. • Die gebruik van toonwaardes skep ronde vorms. • Daar is 'n verskeidenheid van baie donker areas en baie lig areas. • Die kleure is almal in aardse kleure wat 'n warm gloed van die portret gee. • Die wit van haar rok staan uit teen die geel tjalie. • Die agtergrond is 'n plat area met 'n sterk skaduwee gegooi deur die figuur.

VRAAG 1: Opkomende kunstenaars van Suid-Afrika	STYL VAN WERK Figuratief met ekspressionistiese kenmerke	MEDIUM EN TEGNIEK Olieverf op bord, duidelike kwashale
TITEL George Pemba, <i>Eviction – Woman and Child (Uitsetting – Vrou en kind)</i> , olieverf op bord, 1992		BOODSKAP EN BETEKENIS Die titel vertel ons dat dit die verhaal is van 'n uitsettingsbevel. Die vrou is gedwing om haar huis te verlaat en sy sit met haar karige besittings en hou haar baba vas. Sy lyk hartseer en is onseker oor wat die toekoms inhou. Die kronkelpad is simbolies van die reis wat sy moet maak. Dit is 'n tipiese Suid-Afrikaanse 'storie' en vertel van ons geskiedenis van gedwonge verskuivings en hoe die armes moet ly.
ONDERWERPE EN BESKRYWING 'n Vrou en haar kind is in die middle van 'n landskap met huisies. Sy sit tussen haar besittings – tafel, stoel, besem, ens.		FORMELE KUNSELEMENTE <ul style="list-style-type: none"> • Die vrou met die baba is die fokuspunt in hierdie komposisie. • Die kronkelpad lei die oog na die huise aan die bokant. • Daar is verwringing bv. die perspektief van die huis aan die linkerkant is oordrewe, ens. • Daar is 'n baie skerp vorms in die werk soos in die meubels wat help om 'n ongelukkige gevoel te skep. • Daar is perspektief in die klein huise in die agtergrond teenoor die groter figuur en voorwerpe in die voorkant. • Die kleure is die lewensgetrou, behalwe in die lug waar die oranje oordrewe is. • Die oranje in die lug word herhaal in die tjalie van die baba. • Die kwashale is duidelik en praat van emosie.

Gebruik hierdie sjabloon om jou eie opsommings te skep.

As jy dit nie kan laat uitdruk nie, moet jy 'n eie handgetekende weergawe vir elkeen van die kunstenaars maak.

Let daarop dat die opsommings ook aanlyn beskikbaar is op die WKOD ePortal, maar dat dit 'n baie goeie manier is om te studeer deur jou eie opsommings te skep.

VRAAG:			
WOORDESKAT:			
Historiese konteks/ Algemene Agtergrond:			
KUNSTENAAR 1 – KORT BIOGRAFIE		KUNSTENAAR 2– KORT BIOGRAFIE	
INVLOEDE	ONDERWERPE/TEMAS	INVLOEDE	ONDERWERPE/TEMAS
STILISTIESE KENMERKE	KWESSIES WAT SY WERK OPROEP/SY BYDRAE	STILISTIESE KENMERKE	KWESSIES WAT SY WERK OPROEP/SY BYDRAE

VRAAG :	STYL VAN WERK	MEDIUM EN TEGNIEK
TITEL		BOODSKAP EN BETEKENIS
ONDERWERPE EN BESKRYWING		
FORMELE KUNSELEMENTE		

Nadat jy die kunstenaars van die vier hoofstukke opgesom het, kan jy verdere hersiening doen deur die toepaslike vrae uit vorige eksamenvraestelle te beantwoord en so te oefen.

Dit is beskikbaar word op die webwerf van die Nasionale Onderwysdepartement:

[https://www.education.gov.za/Curriculum/NationalSeniorCertificate\(NSC\)Examinations.aspx](https://www.education.gov.za/Curriculum/NationalSeniorCertificate(NSC)Examinations.aspx)

Of op die WKOD ePortal: <https://wcedportal.co.za/eresource/80981>

RIGLYNE VIR DIE EKSAMEN

Wanneer jy die eksamenvraestelle beantwoord, moet jy by die volgende riglyne hou:

Die vrae bestaan gewoonlik uit twee dele:

1. **Ongesiene kunswerke waar jy jou visuele geletterdheid vaardighede moet wys.**
2. **Gedeeltes wat jy bestudeer het.**

Wenke oor die beantwoording van ongesiene werke:

- **Kyk goed na die onderskrifte** – dit gee die naam van die kunstenaar, titel van die werk, datum en medium. Dit kan alles as leidrade vir jou dien.
- Bv. die **medium is belangrik** – is dit 'n beeldhouwerk, skildery of tekening? Jy gaan nie die agtergrond van 'n beeldhouwerk bespreek nie. As dit bv. 'n skildery is kan jy oor die styl, kwashale, ens. skryf.
- **Kyk goed na wat jy moet bespreek** en sorg dat jy oor elkeen iets skryf – dit help nie jy bespreek net kleur en ignoreer komposisie nie (afhande wat gevra word). Gewoonlik sal dit wat jy gevra word om te bespreek, **belangrike elemente van die werk wees**.
- Moenie obskuur raak nie, 'n klein vertikale lyn in die die agtergrond dra nie krag en sterkte oor nie. **Bepaal jou by die hoofelemente**.
- **Betekenis/interpretasie** – pasop vir stories wat nie verband het met die werk nie. **Die tema van die vraag is hier om jou te help** bv. handel dit oor bv. geslagskwessies; dan kan jy jou kennis daarvoor toepas op die spesifieke werk. Pasop vir 'preke' oor sosiale kwessies of godsdiens wat nie tot die werk verband het nie – vroue is slawe, ens.

Gids om 'n kunswerk te bespreek

1. ETIKET INLIGTING

- Word gegee in ongesiene werke en is leidrade vir jou.
- In werke wat jy betudeer het, is die die kunstenaar se van en die titel van die werk belangrik. Gee die medium – jy kan net sê dat dit 'n skildery is, maar as dit vreemde media is, noem dit bv. Van der Merwe se geroeste beeldhouwerke of die films by Kentridge.

2. BESKRYWING

- Identifiseer dinge in die werk wat jy kan sien - noem en beskryf hulle. Verseker dat jou stellings nie evaluerend, meningsvol of interpreterend is nie – sê slegs wat daar is.
- Beskryf die hoof objekte in die kunswerk en hulle verhouding met mekaar bv. Die koei is onder die boom. Noem slegs wat jy met jou oë kan sien asof jy dit aan 'n blinde persoon beskryf.

- Onderwerp: Is dit 'n stillewe, landskap, portret studie, ens.?
- Behoort die werk aan 'n spesifieke kunsbeweging?
- Sluit ook die instruksie 'die visuele voorkoms' in.

3. **BESPREKING**

- In die bespreking van formele kunselemente en kunsbeginsels moet slegs aandag gee aan die belangrikste elemente of beginsels wat duidelik sigbaar is in die kunswerk. Jy moet dit kan beskryf en kan verduidelik hoe dit in die kunswerk gebruik is.
- Jou bespreking van formele kunselemente en kunsbeginsels moet 'n betekenisvolle bydrae tot jou antwoord lewer. Dit wys dat jy na die kunswerke gekyk het en nadink oor wat jy gesien het.

4. **INTERPRETASIE/BETEKENIS/INHOUD**

- Inhoud het te make met die dieper betekenis van die kunswerk – die boodskap van die werk.
- Kontekstuele faktore - Die konteks van die werk speel 'n groot rol om die betekenis te bepaal – die kunstenaar se biografie, politieke en sosiale omstandighede, historiese omstandighede en/of fisiese ligging. Bv. 'n werk gemaak in Apartheid Suid-Afrika.
- Invloede, bronne en inspirasie speel ook 'n rol.
- In graad 12 werk jy met spesifieke temas, ma.w. dit gee jou agtergrond oor spesifieke werke se betekenis.
- Gebruik die inligting van jou BESKRYWING en ANALISE om jou te help om die INHOUD van die werke identifiseer (wat die kunswerk oor die menslike ervaring oordra). Dit is oor die BOODSKAP van die werk.
- Verdedig jou hipotese met bewyse uit ander bronne soos kunsgeskiedenis, vorige ervarings waaraan die werk jou herinner, of veronderstelde doelstellings: om te vereer, kritiseer, voorspel, 'n gebeurtenis te dokumenteer, te spot, ens. (Onthou jy is soos 'n advokaat wat feitelike getuie gebruik om jou saak te bepleit – gebruik die kunswerk self en die konteks van die werk.)
- Kyk na simboliese betekenis waar nodig bv. 'n duif wat vrede kan beteken.

FORMELE KUNSELEMENTE

Die formele aspekte is die dinge wat bestaan in die kunswerk.

Kyk na die volgende beskrywings van die verskillende elemente met die meegaande voorbeelde. Die beskrywing by elke kunswerk is 'n demonstrasie van hoe jy die toepaslike element in 'n kunswerk beskryf of verduidelik.

<p>➤ Lyn</p> <p>Wanneer lyn bespreek word oorweeg die volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipe (gekurf, reguit, ens.) • Rigting (horisontaal, vertikaal, diagonaal) 	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Funksie (kontoerlyne, dekoratiewe lyne, lyne gevorm deur objekte in 'n skildery, ens.) 	<p>Rembrandt van Rijn. Twee vroue wat 'n kind leer loop, c.1635-37. Rooi kryt op papier.</p> <p>Hierdie skets deur Rembrandt is 'n meesterlike studie in lyn wat gedoen is vir die eenvoudige vreugde van die onderwerp. Om die sensitiwiteit van hierdie teer oomblik op so 'n eenvoudige manier vas te vang, is nie net 'n merkwaardige bewys van lyn as 'n ekspressiewe krag nie, maar ook 'n illustrasie van Rembrandt se uitstekende tekenvaardighede. Alhoewel dit nie veel detail bevat nie, is dit 'n werk van intense waarneming en energie.</p>
---	---

<p>➤ Fatsoen en Vorm</p> <p>Wanneer vorm bespreek word kan gepraat word van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Positiewe vorms- die ware positiewe vorms waarop die oë eerstens fokus. • Negatiewe vorms- dit is die oop ruimtes of die ruimtes (vorms) geskep tussen die positiewe vorms. • Organiese vorms – dit is natuurlik en vry-vormend. • Geometriese vorms - dit is mensgemaak en geometries. • In beeldhou is die beeld die vorm en het massa en die omringende ruimte die negatiewe vorm. Kyk na die vorm van die werk bv. dring dit die ruimte binne of is dit 'n meer geslote vorm? 	 <p>Stuart Davis. Koloniale Kubisme, 1954. Olie op skilderdoek.</p> <p>In Koloniale Kubisme speel Stuart Davis met die interpretasie van die ruimte deur kleur te gebruik om ons sig van die positiewe en negatiewe vorms te ondermyn. As ons kyk na sekere vorms in hierdie werk, blyk dit dat die vorm uitstaan of terugtrek, afhangende van die vorms en kleure wat langs dit is. Ondanks die feit dat dit plat en op dieselfde vlak is, wissel dit tussen 'n positiewe of negatiewe siening van die ruimtes.</p>
---	---

<p>➤ Tekstuur</p> <p>Wanneer tekstuur bespreek word kan gepraat word van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tasbare tekstuur- dit is tekstuur wat werklik gevoel kan word bv. die impasto verf deur Van Gogh gebruik of die werklike tekstuur in beeldhou. • "Implied" tekstuur- dit lyk asof dit tekstuur het bv. die hond in Arnolfini-portret lyk harig, maar dit is in werklik baie glad geverf. Baie skilderye maak hiervan gebruik om ons te oortuig van 	 <p>Antoni Tàpies. Cruz y Tierra (Kruis en Aarde), 1975. Gemengde media.</p> <p>Antonio Tàpies het tekstuur gesien as 'n taal 'van groot ekspressiewe krag' wat nie volledig in kuns</p>
---	--

die werklikheid. (Die Franse term trompe l'oeil beteken om die oog te bedrieg, bv. 'n muurskildery wat lyk asof dit 'n landskap is, al weet ons dit is net 'n muur.)

ondersoek is nie. Hy het geëksperimenteer deur boumateriaal soos sand, sement, marmarstof, teer en strooi met sy verf te meng. Hy kombineer hierdie onverfynde media om so 'n verweerde, impasto-oppervlak te skep waarin hy enigmatiese bewyse van die menslike teenwoordigheid gekrap, gekerf en collage het.

➤ Ruimte

Wanneer ruimte bespreek word kan gepraat word van:

- Ware ruimte – in drie-dimensionele werke soos beeldhou en installasies word die werklike ruimte ingespan bv. die ruimte tussen verskillende dele van 'n beeld/installasie vorm deel van die werk.
- Twee-dimensionele werke word geskep op 'n plat oppervlak. Daar kan van illusionistiese ruimte gebruik word om 'n drie-dimensionele gevoel te skep. Dit word gewoonlik deur lyn- en/of lugperspektief geskep. In moderne kunswerke word die platheid van die doek dikwels beklemtoon en word die ruimte verplat bv. Pollock se werke.

Andrew Wyeth, **Christina's World**, 1948.
Eiertemper op paneel.

In hierdie skildery kontrasteer Wyeth die wye **ruimtes** van 'n geïsoleerde plaasopstal met 'n meisie wat na die huis-toe uitreik. Die titel 'Christina's World' dui aan dat die skildery meer 'n sielkundige landskap is as 'n portret, 'n uitbeelding van 'n gemoedstoestand eerder as 'n plek.

➤ Toonwaardes

Wanneer toonwaardes bespreek word kan gepraat word van:

- Die verskil tussen lig en donker.
- 'n Groot kontras tussen lig en donker wat 'n ligbron aandui word chiaroscuro genoem bv. Rembrandt.
- Die skep van atmosfeer bv. dramaties met groot verskilte of sag wanneer oorwegend ligte toonwaardes gebruik word.
- Toonwaardes help om atmosfeer en gevoel in 'n kunswerk te skep.
- Skep fokuspunte deur kontras.

Pieter Claesz, **Stillewe**, 1633. Olieverf op eikehoutpaneel.
Pieter Claesz kombineer die tonale tegnieke van Caravaggio om 'n 'teenstelling' van donker en ligte kleure in sy 'Stillewe' van 1633 te skep. Die wynglas aan die linkerkant is donker teen 'n ligte agtergrond, terwyl die ontbytrolletjie regs is lig teen 'n donker

<ul style="list-style-type: none"> • In skilder speel toonwaardes van kleur 'n belangrike rol. 	<p>agtergrond. Hierdie teenstelling word geskep deur die graduering van toonwaardes in die agtergrond en is 'n kuns-instrument wat kunstenaars gebruik om die dramatiese impak van 'n onderwerp te versterk.</p>
---	---

<p>➤ Kleur (Sorg dat jy dit goed ken)</p> <p>Wanneer kleur bespreek word kan gepraat word van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kyk wat die oorwegende kleur van 'n skildery en gebruik dan die regte terminologie bv. dit is oorwegend in monochromatiese blou wat 'n koue gevoel skep. • Gebruik van primêre en/of sekondêre. • Gebruik van komplimentêre kleure (rooi en groen, blou en orange, geel en pers) om helderheid aan 'n skildery te gee. • Gebruik van tinte, skadus, kleurintensiteit, ens. • Sielkundige effekte van kleur – warm en koud. Ook hoe hierdie kleure ruimte skep bv. rooi wat na vore kom. • Hoe kleur help om betekenis oor te dra bv. die donker kleure in Goya se Derde Mei, 1808 help om die betekenis oor te dra. • Kleur kan dus emosie oordra, simboliese betekenis hê bv. swart vir smart, atmosfeer oordra, klem plaas op sekere dele, ens. 	 <p>Vincent van Gogh. Die Aartappeleters, 1885. Olieverf op skilderdoek.</p> <p>'Die Aartappeleters' is 'n arme Nederlandse boeregesin wat saan sit om hul skamele aandete te deel. Hulle is arbeiders en die aardse groene en bruine wat Van Gogh gebruik om hulle te skilder, simboliseer hul nabyheid en afhanklikheid van die land vir hul oorlewing. Daar is 'n eenheid van kleurgebruik en tekstuur in die hande en gesigte van die kleinboere en die aartappels en koffie wat hulle deel. Die donker somber toon van die werk weerspieël op 'n simpatieke manier hul nederige bestaan en die kunstenaar se respek vir die stille waardigheid van hul arbeid.</p>
---	---

ONTWERPBEGINSELS

Kyk na die volgende beskrywings van die verskillende ontwerpbeginsels met die meegaande voorbeelde. Die beskrywing by elke kunswerk is 'n demonstrasie van hoe jy die toepaslike beginsel in 'n kunswerk kan beskryf of verduidelik.

➤ **Komposisie:**

- Is die werk in 'n horisontale, vertikale of vierkant format gedoen?
- Waar is die fokuspunt en hoekom is dit die fokuspunt? Bv. alle lyne lei daarna, dit is die helderste of dofste gedeelte van die werk, dit is die grootste objek, ens.
- Kyk na die hoof geometriese groeperings in die werk bv. skep dit 'n driehoek, sirkel of vierkant.
- Is daar 'n voorgrond, middel grond en agtergrond?
- Is die werk gebalanseer en hoe? Simmetries of asymmetries?

- Bespreek hoe verskillende objekte mekaar balanseer bv. Die groot boom links word deur die twee klein koeie regs gebalanseer.

George Grosz, **Ontploffing**, 1917. Olie op bord. Die **komposisie** is disoriënterend en chaoties, maar die kleur gloei na buite in energieke en geometriese pluimagtige vorms, dit verleen struktuur en skoonheid aan 'n andersins oproerige toneel van vernietiging.

Henri de Toulouse-Lautrec, **Divan Japonais**, 1893. Litografie.

In die middel van die **komposisie** sit die slanke Jane Avril, 'n beroemde 'cancan' danser. Aan haar regterkant is kunskritikus en stigter van die literêre tydskrif Édouard Dujardin met sy geel baard vermeng met sy oorvleuelende kraag. In die verre agtergrond tree die sangeres Yvette Guilbert op die verhoog op.

➤ **Klem, kontras en fokuspunte**

- Klem word geskep deur kontras en isolasie.
- Kontras word geskep deur verskille van toon (lig en donker), kleur (bv. warm en koud), vorm (geometries en organies) ens.
- Is daar kontraste in kleur soos dof-helder, koel-warm, donker-lig?
- Is daar kontraste van vorm, tekstuur, beweging, grootte, kompleksiteit-eenvoudigheid?
- Fokuspunt is waar jou oë tot rus kom. Verduidelik hoekom 'n element die fokuspunt is, bv. deur perspektieflyne, ens.

Leonardo da Vinci, **Die laaste maaltyd**, 1495 – 1498. Fresco.

Da Vinci het die argitektoniese elemente, die groepe dissipels en verskeie klein voorwerpe op die tafel geplaas, sodat die een kant die ander kant in 'n groot mate weerspieël. Die perspektieflyne lei almal na die hoof van die sentrale karakter en skep sodoende die **fokuspunt**.

Georgia O'Keeffe, **Koeiskedel: Rooi, Wit en Blou**, 1931. Olieverf op skilderdoek.

Een manier om 'n sentrale onderwerp in 'n skildery te beklemtoon, is om simmetrie te gebruik. Plaas die onderwerp in die middel van die skildery en laat weerskante van die ander een spieël. O'Keeffe het hierdie metode herhaaldelik gebruik om 'n **fokuspunt** te beklemtoon, soos gesien in die skildery.

➤ Skaal en proporsie

- Beide skaal en proporsie verwys na grootte.
- 'n Werk kan op 'n groot skaal wees bv. Installasies, landkuns of baie klein wees bv. Vermeer se *Lacemaker*.
- In 'n kunswerk kan die skaal van voorwerpe bv. nie konsekwent wees nie omdat die kunstenaar nie 'n logiese ruimte wou skep nie.
- Proporsie verwys na die relatiewe grootte van objekte, bv. die dele van die menslike figuur. Kunstenaars verwing doelbewus dikwels die proporsies om 'n emosionele stelling te maak.
- Proporsie kan 'n skildery onsuksesvol maak as die kunstenaar nie die proporsies korrek het nie weens onkunde, maar as dit met vaardigheid gedoen word het dit reaksies soos skok, verassing en humor tot gevolg.

Claes Oldenbur, **Floor Cake**, 1962. Sintetiese polimeerverf en latex op skilderdoek gevul met skuimrubber en kartondose.

Perugino, **Christus wat die sleutels van die koninkryk aan die Sint Petrus gee, Sistine kapel**, 1481-83. Fresco.

Deur gewone voorwerpe tot **enorme proporsies** te vergroot, krimp Oldenburg die kykers en so word die tradisionele verhouding tussen die kykers en die voorwerpe omgekeer.

Perugino se skildery is 'n goeie voorbeeld van 'n **naturalistiese skaal** in werke wat volgens lineêre perspektief georganiseer is.

➤ Balans

- Balans is die ewewigtige verspreiding van objekte, vorms ens. Die werk moet visueel gebalanseer wees aan beide kante.
- Wat dra by tot die balans in die komposisie?
- Is balans simmetries – as die twee kante dieselfde lyk. Dit kom veral in beeldhouwerke voor.
- Is die balans asimmetries – verskillende objekte aan die verskillende kante, maar met dieselfde visuele gewig.
- Ongebalanseerdheid word deur kunstenaars vir die effek van ongemak of beweging gebruik.

Jan Van Eyck, **Die Gentse Altaarstuk**, Voltooi in 1432. *Tempera en olie op hout.*

Hierdie paneel uit Jan van Eyck se Ghent Altarpiece vertoon wonderlike simmetrie. 'n **Simmetries gebalanseerde** beeld is visueel gelyk aan weerskante van die sentrale punt. Simmetriese balans word gebruik wanneer gevoelens van orde, formaliteit, rasionaliteit en permanensie ontlok word, en dit word dikwels gebruik in institusionele argitektuur en godsdienstige en sekulêre kuns.

Mary Cassatt, **The Boating Party**, 1893. *Olieverf op skilderdoek.*

The Boating Party, van die Amerikaanse kunstenaar Mary Cassatt (1844–1926), is 'n dinamiese voorbeeld van **asimmetriese balans**, met die donker figuur in die voorgrond (regs) gebalanseer deur die ligter figure en veral die ligte seil in die linker-boonste hoek.

➤ Ritme

- Dit verwys na die beweging van die toeskouer se oog soos dit oor die oppervlak van die werk beweeg en herhalende motiewe optel.
- Ritme word deur herhaling geskep en gee 'n gevoel van beweging.

Georges Seurat, **Skets vir Cabaret**, 1890. Olieverf op houtpaneel.

Ritme in kuns verwys na die rangskikking van vorms op 'n manier wat 'n onderliggende maatslag skep. Dit is soortgelyk aan die ritme van musiek, maar in plaas van note en klanke, gebruik ons kleure en vorms. In die voorstelling van beweging van die menslike figuur is dit nodig om die begrip ritme te verstaan. Die figure gee die idee van beweging, maar u moet verf of herhalings teken om die beweging te kan genereer.

Claude Monet, **Populiere**, 1891. Olieverf op skilderdoek.

Die skildery van Monet is 'n fantastiese demonstrasie van **ritme** met behulp van die natuur. Die bome is bykans ewe ver van mekaar af, maar daar is 'n mate van afwyking om dit natuurlik te laat lyk. Dit bied 'n sterk maat aan die skildery.

➤ **Patroon**

Wanneer patroon bespreek word kan gepraat word van:

- Die herhaling van elemente wat patroon skep bv. sinkdakke in Sekoto se werke.
- Die funksie van die patrone bv. versiering, skep van atmosfeer.

Gustav Klimt, **Portret van Adele Bloch-Bauer 1**, 1907. Olieverf- en goudblad op paneel.

Adele is geklee in 'n vloeiende rok en sit op 'n stoel. Haar sigbare vel is 'n naturalisties geskilder, terwyl haar lang rok, stoel en agtergrond as aparte plat vlakke omlin is en elk met 'n goudblad versier in 'n asemrowende verskeidenheid van pragtige

M. C. Escher, **Dag en nag**, 1938. Houtsneëdrukwerk.

Escher gebruik 'n konvensionele perspektief vir die grondvlak wat strek tot by die hoë ooghoogte op die verre horison. Hierdie hoë ooghoogte plaas die kyker in 'n verhoogde posisie en kyk neer op die landskap. Dan plaas hy die **patroon**, wat in geleidelike grade verander, van vlieënde ganse op die prentoppervlakte wat soomloos met die veld aan die onderkant van die grondvlak aansluit. Dit is die verkeerde rigting van hierdie soomlose verbinding wat ons oortuig dat ons na een beeld

<p>patrone. Die stoel en rok vertoon 'n verskeidenheid van goue en gekleurde ovale, vierkante, driehoekige en spirale.</p>	<p>eerder as twee kyk ('n patroon wat 'n landskap oorvleuel). Escher stel ook kontrasterende patrone bekend om ons aandag weg te stel van die strukturele ontwerp van die beeld. Die kontraste van positief en negatief, swart en wit, dag en nag in kombinasie met die hoë ooghoogte, vestig ons aandag op die boonste helfte van die werk en begin 'n dialoog van links na regs tussen beide kante van hierdie spieëlbeeld.</p>
---	---

➤ **Atmosfeer**

Watter gevoel skep die werk – is dit warm en beknop of leeg en depressief. Die atmosfeer word oorgedra deur hoe die elemente gebruik is soos kleur gebruik is. Enkele voorbeelde van buie of atmosfeer in kunswerke:

- Kalm, tevrede, rustig, ontspanne, rustig.
- Vrolik, gelukkig, vreugdevol, romanties.
- Depressief, triestig, ellendig, hartseer, somber, traan, ongelukkig.
- Aggressief, kwaad, kouend, donker, ontstellend, skrikwekkend, gewelddadig.
- Energiek, opwindend, stimulerend, denkend.
- Saai, dof, leweloos, flou.

Henri Fuseli, **Die nagmerrie**, 1781. Olieverf op skilderdoek.

Die toon van die skildery, geskep deur die kontras tussen donker en lig, is geheimsinnig en ontstellend. Dit lyk asof die dier, wat in bruin en gryse uitgebeeld is, swaar op die vrou se bors rus, 'n gevoel wat ons soms ervaar as ons aan nagmerries ly. Die toon is oorweldigend donker, die **gevoel/atmosfeer** is vreesaanjaend, en die tema weerspieël vrees en nagmerries.

Mary Cassatt, **Die kind se bad**, 1893. Olieverf op skilderdoek.

In Cassatt se skildery dra die omringende arms en die sagte aanraking van die moeder of oppasser 'n **algehele gevoel/atmosfeer** van beskerming en sagtheid. Sy skilder met vinnige kwashale in 'n pastelkleurige palet. Die gebruik van harmonieuse kleurkombinasies stel die kyker in staat om te konsentreer op die onderwerp van die toneel, die intieme verhouding tussen moeder en kind.

INTERPRETASIE/BETEKENIS/INHOUD

Kehinde Wiley, **Napoleon Leading the Army over the Alps**, 2005. Olieverf op skilderdoek.

Kritici lees dikwels Wiley se skildery en sy werk as geheel as 'n kragtige vraagstelling omtrent Westerse kunsgeskiedenis. Volgens die **interpretasie**, het Wiley die onderdanige of minderwaardige rolle waarin swart of bruin mans voorgestel is verwerp en omgekeer, en plaas hulle vooraan en as die middelpunt. Maar soos Wiley self ook weet, is sy werk meer ingewikkeld as net dit. Hierdie werk, byvoorbeeld, spot met beide die hiper-manlikheid van die oorspronklike skildery, David se *Napoleon Crossing the Alps* van 1801, maar stel ook manlike seksualiteit as subteks voor - iets wat selde in die Westerse kunsgeskiedenis gesien word.

NB. Werke van 'n meer konseptuele aard voldoen nie altyd aan bogenoemde model nie

'n Riglyn is om:

- Goed te beskryf bv. Beuys sit op 'n stoel en sy gesig is bedek met goudblad. Dit is nodig dat al die hoofelemente oorgedra word.
- Verwys na die media – bv. 'n optredewerk wat op foto's vir dokumentasie vasgelê word.
- Betekenis – brei uit.

Joseph Beuys. **How to Explain Pictures to a Dead Hare**.

'n Optredewerk wat deur die Duitse kunstenaar Joseph Beuys op 26 November 1965 in

Een van die eerste **optredewerke** wat Joseph Beuys opgevoer het, was die baanbrekende *How to Explain Pictures to a Dead Hare*. Die kunstenaar het 'n soort begeleide toer uitgevoer deur elke werk aan die dooie dier te wys / verduidelik; hy sou van tyd tot tyd stop en teruggaan na die sentrum van die galery waar hy oor 'n dooie denneboom wat op die vloer gelê het. Die publiek is uitgenooi om na drie uur na binne te kom terwyl Beuys net soos 'n beeldhouwerk met die haas in sy arm staan. Die keuse van hierdie soogdier was verbonde aan die **simboliese betekenis** daarvan wat in verskillende mites en tradisies aanwesig is; in die Griekse mitologie was die haas byvoorbeeld verwant aan die liefdesgodin Afrodite; in die Christendom staan dit as 'n simbool van die Opstanding. Die heuningmasker wat Beuys tydens die opvoering gedra het, dui op goud as 'n simbool vir die son en suiwerheid, en heuning as 'n Germaanse simbool vir wedergeboorte. 'n Ander aspek wat hy wou

die Galerie Schmela in Düsseldorf uitgevaardig is.	onderstreep, is die kreatiewe krag van bye en die manier waarop hulle hul gemeenskap organiseer en onderhou (volgens Rudolf Steiner is die bye 'n ideale samelewing van warmte en broederskap).
--	---

ALGEMENE INSTRUKSIES OM VRAE TE BEANTWOORD:

- Skryf in volsinne en paragrawe.
- 10 punte is ongeveer een bladsy, maar skryf eerder te veel as te min.
- Geen puntsgewyse/ 'bullets' frases nie.
- Kyk wat die vraag vra/instruksies – is dit **bespreek, vergelyk of analiseer**. Gebruik woordelys om weer seker te maak van die spesifieke instruksie se betekenis. Vergelyk beteken om gelyktydig na beide kunswerke te verwys. Om te **analiseer** beteken om die werk in detail te bespreek beginnende met 'n formele analise (lyn, kleur, ens.) en daarna na betekenis te gaan.
- Kyk wat is die hoofonderwerp van die vraag bv. politiek en kuns.
- Hoe word jy beperk? Hoeveel moet jy beantwoord? Is dit twee spesifieke voorbeelde of die werk van 'n kunstenaar? Is dit minstens twee? Onderstreep die instruksies in die vraestel.
- Kyk na spesifieke kwessies wat beantwoord moet word wat insig, mening en interpretasie vereis.
- Gebruik 'n basiese opstelstruktuur in jou antwoord: Kort inleiding wat die spesifieke vraag aanraak, die hoofgedeelte in paragrawe en 'n slot wat jou gevolgtrekkings gee.
- Wees spesifiek.
- Moenie persoonlike oordele maak wat nie met redes gestaaf word nie.
- Sorg dat jy die formele elemente en ontwerpbeginsels goed ken en dit toepas.
- Moenie informele taal en "slang" gebruik nie.
- Gebruik kort, goed gestelde en duidelike sinne.
- Gebruik die korrekte terminologie.

Wenke:

- Maak 'n kort diagram gebaseer op die instruksies van die vraag.
- Beplan jou tyd, dit is beter om al die vrae te beantwoord, as slegs vier.
- As jou tyd opraak, maak 'n lys van die punte langsmekaar (nie onder mekaar nie). Dit lyk nog soos 'n paragraaf en die merker sal bewus wees jou tyd is min.
- Onthou die merker weet niks nie en jy moet aan haar/hom verduidelik. So moenie dink iets is te onbelangrik om te bespreek nie

TERMINOLOGIE

Jy moet sekere woorde wat deel uitmaak van die **woordeskat van Visuele Kunste** op 'n korrekte manier kan gebruik. Jy moet wys dat jy die betrokke woorde en die betekenis daarvan met betrekking tot die kunswerke verstaan. Die volgende woorde word soms verkeerd verstaan en daarom ook verkeerd gebruik.

Visuele beelde en beeldgebruik.

In Engels is daar 'images' and 'imagery'. In Afrikaans kan dit verwarrend voorkom as daar van beelde in 'n skildery gepraat word. Dit het nie nou te make met beeldhouwerk nie, maar die vorms soos mense, diere en geboue in 'n skildery.

Tegniek

- Dit is nie die medium nie, maar hoe dit gedoen is? Is dit glad (soos 'n foto), impasto, gestippelde, duidelike kwashale, collage, ens.

Styl

- Verwys na naturalisme, figuratiewe-, ekspressionistiese-, abstrakte-, dekoratiewe werke, stilisering, ens.

Pieter Claesz, **Stillewe met Viool en Glasbal**, 1628. Olieverf op eikehout.

Naturalisme

Kuns wat poog om die werklike voorkoms van dinge akkuraat en getrou voor te stel. (Die terme naturalisties en realisties word dikwels sinoniem gebruik; maar Realisme verwys na 'n spesifieke beweging in die 19de eeu.)

Ook bekend as representasionele kuns.

Pablo Picasso, **Huilende vrou**, 1937. Olieverf op skilderdoek.

Figuratief

Figure en voorwerpe is herkenbaar, maar nie noodwendig lewensgetrou nie. Alle naturalistiese kunswerke is figuratief, maar nie alle figuratiewe werke is naturalisties nie.

Vassily Kandinsky, **Komposisie V**, 1911.
Olieverf op skilderdoek.

Abstrak

Kuns wat nie herkenbare tonele of voorwerpe uitbeeld nie. Vorms, lyne, kleure, ens. Bestaan sonder enige verwysing na die werklikheid, maar met estetiese waarde. Die kunswerke word "gelees" in terme van lyne, vorm, kleure,

Ook bekend as nie-representatiewe of nie-objektiewe kuns.

- Pasop vir die verkeerde gebruik van abstrak - as daar geen verwysings na die werklikheid is nie, dan is iets **abstrak**. 'n Werk kan **geabstraheer** wees - 'n neiging tot abstrakte vorms, maar dit is steeds figuratief.

Edvard Munch, **The Scream**, 1899.
Olieverf op skilderdoek.

Ekspressionisme

'n Kunsstyl waar die klem geplaas word op die uitdrukking van emosies en gevoelens van die kunstenaar. Eienskappe sluit verdraaiing en oordrywing in.

Cecil Skotnes, **Head**, 1972. Gekerfde en gekleurde houtpaneel

Gestileerde

Om uit te beeld in 'n bepaalde styl, wat vir die doel van kuns 'n gestruktureerde, onnatuurlike vorm aanneem eerder as om naturalisties te wees. Dit verwys na die distorsie van representatiewe beelde in ooreenstemming met sekere artistieke konvensies of om sekere ontwerp-eienskappe te beklemtoon. Dit verwys ook na 'n kunstenaar wat veralgemeende kenmerke gebruik om 'n voorwerp uit te beeld. Slegs die algemene vorm word getoon, maar detail word geïgnoreer. Gestroop tot basiese herkenbare eienskappe.

Henri Matisse, **Interieur met eiervrugte**, 1911.

Olieverf op skilderdoek.

Dekoratiewe

Kunswerke waar patroon of versiering beklemtoon word.

Ander beskrywende woorde vir die bespreking van **styl en tegniek**:

<ul style="list-style-type: none"> • Vereenvoudigde • Verlengde • Verwronge • Geïdealiseerde 	<ul style="list-style-type: none"> • Tradisioneel / modern / kontemporêr • Skilderagtig • Minimalistiese • Naïef
--	--

Mediums in kuns:

'n Medium verwys na die materiale wat gebruik word om 'n kunswerk te skep. Die meervoud van media is media. Die volgende lys media is 'n seleksie van enkele van die mees gebruikte media:

Teken - Bordkryt, houtskool, Conté, waskryt, grafiet, ink, pastel

Verf - Akielverf, Fresco, Gouache, ink, olieverf, Tempera of plakkaatverf, waterverf, spuitverf

Drukwerk - Aquatint, reliëf, gravering, ets, intaglio (drukwerk), Linosnee, litografie, mezzotint, monotype, fotografiese drukwerk, houtgravering, houtsnij, skermdruk, houtdruk

Beeldhouwerk - Beensneëwerk, brons, graniet, marmer, gips, klip, was, hout, sement, keramiek, metaal, plastiek, sintetiese hars, papier-mâché, sand, gips, draad

Daar is 'n groot verskeidenheid media wat nie op hierdie lys genoem word nie, want enigiets kan gebruik word om kunswerke mee te maak.

VISUELE KUNSTE
STUDIEGIDS
ONDERWERP 3
VISUELE KULTUURSTUDIES
VRAESTEL 1
Graad 12

WINDSE SAARDEDE

SEMA WAG 1- GRAAD 12

<https://wcedportal.co.za/eresource/202181>

Sorg dat jy ook die Graad 12 Studiegids het om jou te help om voor te berei vir teorie toetse en eksamens.